

Tiedonantoja

Lintuhavaintoja Itä-Hämeestä talvina 1960/61—1968/69

REIJO EROLA, EERO HIETANEN, REINO NIEMI
& PEKKA PAKARINEN

Säännöllistä havainnointia talviaikana on suoritettu vain Heinolan kaupungin ja osittain maalaiskunnan sekä Hartolan pitäjän alueilla. Täydentäviä havaintoja on otettu mukaan Joutsan, Sysmän, Pertunmaan ja Mäntyharjun pitäjistä. Tekijäin oman aineiston ohella on käytetty hyväksi seuraavilta henkilöiltä saatuja havaintoja: A. Bosley (AB), M. Pakarinen (MP), P. Rakkila (PR), H. Salo (HS), R. Savolainen (RS) ja V. Tuovinen (VT).

Alueella on tehty yhdeksän vuoden kuluessa havaintoja kaikkiaan 96:stä eri lintulajista talvikuukausien aikana.*

Gavia arctica. 6.12.1967 saatiin 1 ad. kiinni maantieltä Joutsassa. Lintu toimitettiin A. Bosleylle Heinolaan, jossa se laskettiin pari päivää myöhemmin Jyrängönvirtaan. Viimeksi lintu nähtiin 17.12.

Anas platyrhynchos. Jyrängönvirran talvehtiva kanta laskettu vuosittain helmikuun alussa (sinisorsien lukumäärät ja havainnot muista vesilinnuista Heinolassa vuoteen 1964 asti, ks. *Ornis Fenn.* 41:113—114): 1965 72 ♂♂, 42 ♀♀, 1966 80 ♂♂, 41 ♀♀, 1967 80 ♂♂, 45 ♀♀, 1968 64 ♂♂, 26 ♀♀, 1969 67 ♂♂, 27 ♀♀.

Anas crecca. 30.1.1965 1 ♂ Jyrängönvirrassa Sepänniemen edustalla neljän hyvin aran sinisorsan seurassa, jotka eivät varmastikaan kuuluneet paikalliseen talvehtivaan kantaan (EH).

Aythya fuligula. Tavattu Jyrängönvirrassa seuraavasti: joulukuun alussa 1964 1 ♂ (AB), 5.2.1966 1 ♂, 4—23.12.1966 1 ♀ sekä 28.12.1967 1 ♂ (EH). Joutsan Myllykoskessa 1 ♂ 16—22.1.1965 (PR & HS).

Aythya ferina. 25.11—4.12.1964 1 ♀ Heinolassa Rantapuiston edustalla (EH).

Bucephala clangula. Vuosittain oleskelee muutama yksilö läpi talven Jyrängönvirrassa: 1965 2 ♂♂, 1 ♀, 1966 3 ♂♂, 1 ♀, 1967 2 ♂♂, 2 ♀♀ (lisäksi tammikuun alkuun asti 1 ♂), 1968 3 ♂♂, 2 ♀♀ (lopputalvella lisäksi 1 ♀) ja 1969 3 ♂♂, 2 ♀♀ (joulukuussa yhteensä 4 ♂♂, 3 ♀♀). Hartolan Hotilassa tavattiin 1 ♀ 12.1.1969 (HS).

Clangula hyemalis. 20.12.1964 2 ♂♂ (ad. ja juv.) (RE), 22.12.1964 juv., 24.12.1966—15.1.1967 1 ♂ sekä 10.12.1968 1 ♀ Jyrängönvirrassa (EH).

Melanitta fusca. 5—29.12.1965 1 ♀ ja 15.12.1967 1 ♀ Jyrängönvirrassa.

Melanitta nigra. 6—29.12.1964 1 ♀ Jyrängönvirrassa.

Mergus serrator. 15.2—17.3.1965 1 ♀ Hartolan Tainionvirrassa (RN, HS ym.). 6.12.1965 alkaen 1 ♀ todennäköisesti läpi talven Jyrängönvirrassa. Viimeksi lintu nähtiin varmuudella 2.2.1966. 10.2.1966 1 ♂ isokoskeloiden seurassa (EH) sekä 18.12.1966—4.2.1967 ilmeisesti sama naaras kuin edellisenä talvenakin.

Mergus merganser. Säännöllinen Heinolassa varsinkin lopputalvella: 1965 31.1.—7.2. 1 ♂, 15.2. alkaen 1 ♀, 1966 5.2. alkaen 15 yks., 18.2. jo 28 yks., 1967 28.1. alkaen 1 ♂, 16.2. alkaen 2 ♂♂, 1968 11—14.1. 2 ♀♀, 1969 24.1. lähtien 1 ♂ ja 1 ♀. Hartolan Tainionvirrassa 15.2.1965 1 ♀ ja 28.12.1968 1 ♂, 1 ♀.

Cygnus cygnus. Nuori lintu ruokinnan turvin läpi talven 1960/61 Heinolan maalaiskunnan Imjärven Myllylahdella.

Buteo lagopus. 16.12.1964 lensi 1 yks. Heinolassa Kaivannon yli suuntaan SW (EH). 3.12.1967 1 yks. ylitti Heinolan kirkonkylän suuntaan S (RS).

Haliaeetus albicilla. 3.1.1969 ohitti noin 3-vuotias yksilö Heinolan Kymeä seuraten NW (EH).

Falco peregrinus/rusticolus. 31.12.1965 lensi iso *Falco* Heinolassa Kymijoen yli Sepänniemeen (EH).

Falco columbarius. Joulukuun alussa 1961 ainakin 2 yks. kaupunkialueella ja vielä 16.1.1962 havaittiin 1 yks. (EH & PP). 6—27.12.1964 1 yks. Kaivannossa, jossa se verotti pääasiassa varpusparvia (EH).

Falco tinnunculus. 7.12.1964 1 ♀ Heinolan maalaiskunnan Nynäsinlahdella (EH).

Larus fuscus. 15.1.1965 lähetettiin Mäntyhärjun Koirakivestä 1½-vuotias yksilö A. Bosleylle. Lintu kuoli kuitenkin matkalla.

Larus argentatus. Vuosina 1962 ja -66 viimeiset yksilöt havaittu joulukuun alkupuolella, 1964 kuitenkin pari yksilöä joulukuun lopulle asti Heinolassa.

Larus canus. Vuosina 1960, -62, -64 ja -66 ovat viimeiset yksilöt viiptyneet Heinolassa joulukuuhun saakka.

Columba oenas. 3.1—21.2.1962 1 juv. Laaksokadun-Laukkamäen alueella. Lintu oli hyvin kesy ja se saatiin houkutelluksi pullanmuruilla jopa rappukäytävään! (EH & PP). 22.12.1962—6.1.1963 1 ad. Niemelän kartanolla. Oleskeli ensi sijassa ladossa (PP). 21—23.12.1966 1 ad. Rantapuistossa (EH).

Surnia ulula. Talven 1960/61 talvilintulaskennassa peräti kolmella reitillä. Kaupunkialueella havaittu seuraavasti: 26.2.1962, 4.3.1962, 18.12.1964, 29.1.1966 ja 11.12.1966 1 yks. kullakin kertaa (EH & RE).

Asio otus. 3.3.1966 1 yks. Hartolan Kirkkolassa (RN).

Alauda arvensis. 29.12.1960—3.1.1961 1 yks. Niemelän kartanolla (EH). 3—7.1.1969 1 yks. Rajakadun varrella. Hankki ravintonsa sulan ojan reunoilta (AB & RE).

Corvus frugilegus. 23.12.1964 1 ad. Maitiaislahdella (EH). 27.12.1964 1 juv. Kymipuistossa (RE).

Perisoreus infaustus. Ainoa havainto 1960-luvulta: 9.1.1965 1 yks. Jyrängössä Kalliojärventien varrella (EH).

Sitta europaea. 16.12.1962 1 yks. lähellä Heinolan keskustaa, jossa vieraili Rajakadun

lintulaudoilla. 23.1.1965 1 yks. tiaisparvessa Jyrängössä. 23.12.1965 2 yks. Heinolan Korvenmäellä (EH). Tammikuun 1964 ajan oleskeli sanomalehtitiedon mukaan 1—3 yks. Sysmän Valittulassa.

Troglodytes troglodytes. 31.12.1963 1 yks. eräällä tunkiolla Jyrängössä (EH).

Turdus pilaris. Vuosittain yrittää muutama yksilö talvehtimista. Useina talvina ainakin yksi selvinnyt kevääseen asti. Talvehtimista yrittäneiden määrät taulukossa.

Turdus philomelos. 17.1.1965 1 yks. räkättirastasparvessa Jyrängössä (EH).

Turdus iliacus. Havaintoja vain rastastalvelta 1964/65: 7.12. 1 yks. Nynäsin kartanolla, 9.1. 1 yks., 17.1. 7 yks., 23.1. 6 yks. ja 24.1. 1 yks. kaupunkialueella (EH).

Turdus merula. Normaali vuosi yrittää talvehtimista vain 1—3 yksilöä useimpien siinä todennäköisesti onnistuessa. Kevääseen 1965 selvisi ainakin 20 yksilöä.

Erithacus rubecula. 12.12.1962 1 yks. Heinolan Puistokoululla (AB). 7.1.1965 1 yks. Jyrängössä; söi mm. pihlamarjoja (EH).

Prunella modularis. 13.12.1964 1 yks. varpusparvessa Kalliokatu 2:n pihassa. 28—29.12.1966 1 yks. Maitiaislahdella. 10.12.1967 1 yks. Kippasuon entisellä kaatopaikalla (RE & EH).

Motacilla alba. 13.12.1968 1 yks. Jyrängössä Lahdentien varrella (AB).

Lanius excubitor. Vuosittain talvehtii 1—5 yks. Heinolan-Hartolan alueella.

Sturnus vulgaris. Talvehtimista yrittäneiden määrät ovat taulukossa. Joinakin vuosina selvinnyt kevääseen kaatopaikoilla tai ruokinnan turvin. Systeemissä tammikuussa 1964 vielä 5 yks. ja loppupalvelle 1966 1 yks. sekä Pertunmaalla vuodenvaihteessa 1964/65 1 yks.

Coccythraustes coccythraustes. 15.11. ja 30.12.1964 1 yks. Rainion puutarhassa (EH).

Carduelis cannabina. Lähes joka talvi kaupunkialueella, kuten taulukosta ilmenee. Vuosina 1961 ja -68 selvisi 1 ♀ kevääseen asti.

Carduelis flavirostris. Vain kolme havaintoa Heinolasta: 19.10.1965 2 yks. Taavilankadun rikkaruohoalueella, 30.10.1966 3 yks. Hakasuolla (EH) ja 31.12.1966—3.1.1967 1 yks. Hiidenpuistossa (RE).

Carduelis bornemanni. 22.11.1964 13 yks.

TAULUKKO 1. Räkätti- ja mustarastaan, kottaraisen, hempon ja peipon määrät joulu—tammikuun vaihteessa talvina 1960/61—68/69 Heinolassa.

	$\frac{60}{61}$	$\frac{61}{62}$	$\frac{62}{63}$	$\frac{63}{64}$	$\frac{64}{65}$	$\frac{65}{66}$	$\frac{66}{67}$	$\frac{67}{68}$	$\frac{68}{69}$
<i>Turdus pilaris</i>	7	6	2	4	8000	2	2	6	2
<i>Turdus merula</i>	1	1	2	1	55	2	3	—	1
<i>Sturnus vulgaris</i>	1	1	2	3	8	—	2	3	23
<i>Carduelis cannabina</i>	2	3	—	3	6	—	1	2	—
<i>Fringilla coelebs</i>	10	1	7	4	19	2	2	12	7

urpiaisparvessa Jyrängössä (EH). Syystalvella 1965 havaittiin tundraurpiaisella selvää invaasiota: 3.10—25.12. välisenä aikana tehtiin yhteensä 10 havaintoa Heinolasta ja kaksi Hartolasta muutaman yksilön ryhmistä. 27.3.1967 1 yks. Aseman lähistöllä (RE). 29.12.1967 2 yks. Plaanilla (EH & MP).

Loxia leucoptera. 25.11.1961 1 yks. Hiidenpuistossa, 21.12.1964 2 yks. Tähtiniemessä. Syksyiltä 1965 tehtiin Heinolassa kolme havaintoa: 10.10. 2 yks., 30.10. 7 yks. ja 7.11. 1 yks. sekä seuraavana keväänä yksi: 27.2.1966 1 pari Lahdentien varrella lehtikuusissa. 18.11. 1967 ylitti 4 yks. Muikkujan SW (RE & EH).

Fringilla coelebs. Peippojen määrät vuodenvaihteessa Heinolassa ilmenevät oheisesta taulukosta. Ainakin kevääseen 1961 selvisi 2 yks. ja kevääseen 1965 3 yks. Hartolassa tavattiin talvella 1964/65 3 yks.

Fringilla montifringilla. 3.12.1961 1 yks. Niemelässä (EH & PP). 7.12.1964 2 yks. Heinolan kirkonkylässä ja 3.1.1965 1 yks. Kippasuoan kaatopaikalla sekä 29.12.1968 1 yks. Hiidenpuistossa (EH).

Plectrophenax nivalis. 16.1.1962 2 yks. Rajakadun rikkaruohoalueella (EH). 1.3.1963 1

yks. Jyrängössä (VT). 28.12.1965 1 yks. Maitiaislahdella (RE).

Passer montanus. Talvien 1960/61 ja -61/62 havainnot julkaistu (ks. Ornith. Fenn. 40:34—35). Edellä mainittujen vuosien jälkeen tavattu Heinolan kaupunkialueella seuraavasti: 1.12. 1963 2 yks., 22.1.1964 ja 25.3.1964 1 yks., 14.11—27.12.1964 3—6 yks., 8.12.1967 2 yks. sekä 15.10.1968 2 yks.

Summary: Winter bird observations in Eastern Häme in the years 1960—69

The authors have collected the observations of wintering birds from Heinola and its surroundings. 96 species of birds have been observed during winter months in the area. There are 12 species of waterfowl and 5 species of birds of prey among them. In the winter of 1964—65 the species, which eat berries of the mountain ash were numerous. Of the rarer species *Perisoreus infaustus*, *Sitta europaea*, *Coccothraustes coccothraustes*, *Carduelis hornemanni*, *Loxia leucoptera* and *Passer montanus* should be mentioned.

Rusorintakerttu *Sylvia cantillans* Korpoon Jurmossa 1968

OSMO KIVIVUORI & HANNU VELMALA

Aamulla 30.5. löytyi Jurmossa lintuverkosta *Sylvia*-yksilö, joka väritykseltään erosi kaikista tuntemistamme lajeista. Linnun mitat ja väritys merkittiin erityiselle tuntomerkin tallenta-

miskaavakkeelle, ja samalla sitä verrattiin verkosta saatuun hernekerttuun *Sylvia curruca*. Tämän jälkeen lintu värivalokuvattiin ja päätettiin vapauteen.

Linnun muoto oli kuten hernekertun, mutta yleisvaikutelma oli sirompi, mitä kuvastavat